

19.12.2019

Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2019

Aika: torstai 9.10.2019 klo 10.00-13.10

Paikka: Etelä-Savon ELY- keskus, nh Pyöreä torni

Läsnä:

Juho Kotanen, siht.	Etelä-Savon ELY-keskus
Pertti Manninen, pj.	Etelä-Savon ELY-keskus
Kaija Siikavirta	Etelä-Savon ELY-keskus
Liisa Muuri	Etelä-Savon ELY-keskus
Teemu Oittinen	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesa Rautio	Etelä-Savon ELY-keskus
Mikael Kraft	Saimaan vesiensuojeluyhdistys
Henna Majuri	Etelä-Savon kalatalousalueet / Haukivesi
Risto Salko	Etelä-Savon kalatalousalueet / Virtasalmi-Joroinen
Päivi Kurki	Luonnonvarakeskus
Esa Hinkkanen	Etelä-Savon vesilaitokset / Savonlinnan Vesi
Hanne Soininen	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK
Pekka Häkkinen	Pieksämäen kaupunki
Markku Penttinen	Mikkelin seudun vapaa-ajan asukasvaltuuskunta
Heikki Virta	Rantasalmi-Juva-Sulkava
Saara Ryhänen	ProAgria Etelä-Savo, Maa- ja kotitalousnaiset
Markku Nironen	Järvi-Suomen kylät ry
Jari Hyvärinen	GTK
Vesa Kallio	MTK-Etelä-Savo
Hannu Ripatti	MTK metsälinja, Kaakkois-Suomi, Etelä-Savo
Tuukka Liukko	INFRA ry
Terhi Helkala	1.Logistiikkarykmentti, Puolustusvoimat
Tarja Hämäläinen	Suomen metsäkeskus
Matti Huitila	Etelä-Savon kalatalousalueet, Puula
Torsti Hyyryläinen	Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, MUC

1. Kokouksen avaus

Johtava asiantuntija Pertti Manninen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi ryhmän puheenjohtajan Pekka Häkkisen estyessä. Pertti Manninen toimi puheenjohtajana ja Juho Kotanen sihteerinä.

2. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Kokouksen työjärjestys hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen (11.4.2019) pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin. Pöytäkirja tallennetaan Etelä-Savon ELY-keskuksen vesienhoidon internet-sivuille: www.ymparisto.fi/vesienhoito/etela-savo

Todettiin pöytäkirjan kohdasta 4, että nykyisen yhteistyöryhmän jatkokautta jouduttaneen edelleen jatkamaan nykyisen hoitokauden eli v. 2021 loppuun.

4. Vesienhoidon suunnittelukatsaus

Aikataulut 2019-2020

Pertti Manninen kävi läpi vesienhoidon aikataulua. Vesienhoidon sykli on kuusi vuotta. Keskeisenä tavoitteena on pintavesien vähintään hyvä ekologinen tila sekä pohjavesien hyvä kemiallinen ja määrällinen tila. Tällä hetkellä toteutetaan 2. vesienhoitokauden 2016-2021 toimenpiteitä ja samaan aikaan suunnitellaan kolmatta, v. 2022-2027 vesienhoitokautta.

Esiteltiin tarkemmin 3. vesienhoidon suunnittelukauden aikataulun vuosille 2016-2021. Pinta- ja pohjavesien tilaluokittelu lukuun ottamatta pintavesien kemiallisen tilan arviointia on tehty. Ihmistoiminnan paineiden arviointi on aloitettu.

Vesienhoidon toimenpideohjelmien tarkistaminen alkaa vuoden 2019 syksyllä. Tavoitteena on päivittää kolmannen suunnittelukierroksen toimenpiteet huhtikuun loppuun 2020 mennessä. Alueelliset vesienhoidon toimenpideohjelmat valmistellaan kuulemiskuntoon syyskuun loppuun 2020 mennessä. Toimenpideohjelman suunnittelu perustuu toimenpiteiden suunnittelun yleisohjeeseen ja toimialakohtaisiin ohjeisiin. Kuuleminen vesienhoitosuunnitelmista alkaa 10/2019. Kuulemisaika on kuusi kuukautta. Tämän jälkeen tehdään asiakirjojen viimeistely. Valtioneuvoston käsittely järjestetään 2021 lopussa, jonka jälkeen suunnitelmat ovat voimassa. EU-raportointi suoritetaan v. 2022 alkupuolella.

Pinta- ja pohjavesien luokittelu ja ihmistoiminnan paineiden arviointi

Juho Kotanen esitteli asiaa. Pinta- ja pohjavesien tilaluokittelu ja ihmistoiminnan paineiden arviointi tehdään kuuden vuoden välein. Nyt tehty päivitys tähtää 3. vesienhoitokauden (v. 2021-2027) toimenpiteiden suunnitteluun. Luokittelu on pääosin valmistunut lukuun ottamatta pintavesien kemiallisen tilan arviointia (tehdään talvella 2019-2020). Luokittelun valmistuminen on ylipäätään viivästynyt johtuen ohjeistuksen ja tietojärjestelmätyön viivästymisestä.

Ekologisen luokituksen ohjeistus on pysynyt lähestulkoon samana kuin 2. vesienhoidon suunnittelukaudella ja se julkaistaan internetissä syksyllä 2019. Tyyppikohtaiset raja-arvot ovat ekologisen luokittelun pohjana. Itse tyypeihin ei tullut muutoksia 3. kaudelle mutta kahdessa kohteessa (Kyyvesi keskusallas, Ryökäsvesi-Liekune) tehtiin rajausmuutos. Kokonaan uusia muodostumia ei tulut ESAELYn alueella toisin kuin monella muulla ELYllä.

SYKE määrittä pintavesien luokituksessa alustavan laskennallisen luokan. Lisäksi ELYissä on käytössä aiempaa paremmat raportit ja muut työkalut seuranta-aineistoista, joten tältä osin itse luokittelutyö oli helpompaa kuin aiemmin.

Pintavesien ekologisessa tilaluokittelussa tarkastelun kohteena ovat ensisijaisesti biologiset laatu-tekijät sekä myös veden laatu-tekijät (typpi ja fosfori, kokonaisravinteet, pH, näkösyvyys). Säännöstelyn tai rakentamisen vaikutukset huomioidaan aiempaa tarkemmin luokituksessa.

Luokittelu perustuu pääosin v. 2012-2017 aineistoon. Etenkin virtavesissä ja suurissa järvissä on käytössä biologista aineistoa. Erityisesti pienemmissä järvissä luokitus on vähäisen seuranta-aineiston vuoksi monin paikoin puutteellinen ja niissä on jouduttu käyttämään apuna mm. VEMALA-mallitarkastelua.

Maakunnan vesimuodostumista erinomaisessa tai hyvässä tilassa on alustavasti 97 % järvipinta-alasta (94 % lukumäärästä) ja 82 % jokipituudesta (92 % lukumäärästä). Tyydyttävässä tilassa on vastaavasti 3 % järvipinta-alasta (26 järveä) ja 18 % pituudesta (4 jokea). Välttävässä tilassa on 0,2 % järvipinta-alasta (5 järveä). Huonoksi luokiteltavia vesimuodostumia ei esiinny Etelä-Savossa.

Vesien tila on luokittelutulosten perusteella hieman parantunut v. 2013 luokitukseen nähden. Erinomaisen tilan muodostumien määrä on lisääntynyt +7 % (n. 20 kpl). Hyvässä tilassa olevien muodostumien määrä on pysynyt lähes ennallaan. Tyydyttävässä tilassa olevien muodostumien määrä on vähentynyt -30 % (13 kpl) ja välttävässä tilassa on yksi muodostuma enemmän. Käytiin läpi mistä muutokset voivat johtua. Osa muutoksista ovat todellisia mutta luokan vaihtuminen voi johtua myös mm. aiempaa kattavammasta aineistosta tai yksittäisen näytteenoton ajoittumisesta poikkeavaan hydrologiseen olosuhteeseen.

Vesimuodostuman luokittelutulos vielä alustava ja se voi muuttua 2022 mennessä. Muun muassa hydrologis-morfologisen pisteytyksen vaikutus erinomaisen tilan muodostumissa on vielä valtakunnallisesti linjaamatta. Ekologisen tilan arvio on kuitenkin tärkeä pohja vesienhoidon toimenpiteiden asettamiselle. Todettiin, että jatkosuunnittelu kohdentuu alle hyvän tilan oleviin alueisiin tai joiden tila uhkaa heiketä nykyisestä (riskikohteet). Esimerkiksi osa maa- ja metsätalouden kuormittamista kohteista maakunnan alueella on riskikohteita (ravinne- ja orgaaninen kuormitus).

Riskinarviointi tarkentuu suunnittelun edetessä. Muodostumiin, joihin kohdistuu merkittäviä ihmistoiminnan paineita, ovat riskikohteina ja niihin tulee suunnitella eri sektoreilla kustannustehokkaat toimet hyvän tilan saavuttamiseksi tai ylläpitämiseksi.

Käytiin läpi myös pohjavesien alustavaa tilaluokittelua ja riskinarviointia. Ohje pohjavesien määrällisen ja kemiallisen tilan arvioinnista on julkaistu 6.3.2019. Luokittelu tehdään periaatteessa kaikille pohjavesialueille (1, 1E, 2, 2E ja E sekä I ja II) mutta pääpaino on tärkeissä pohjavesialueissa (1 ja I). Pohjavesistä luokitellaan määrällinen ja kemiallinen tila. Tila on joko hyvä tai huono. Tiedot tallennetaan Pohjavesitietojärjestelmään (POVET).

Luokitusprosessissa on aluksi tehty ihmistoiminnan paineiden arviointi (riskin taso 0-3). Jos pohjavesialueeseen kohdistuva kokonaisriski on 3 eli suuri, alue nimetään riskialueeksi ja tehdään arvio pohjavesialueen kemiallisesta tilasta. Jos pohjavedessä on merkittävästi ympäristölaatumit ylittäviä haitallisia aineita, niin alue määritellään huonoon tilaan. Prosessissa tehdään tarkentavat kemiallisen tilan testit (mm. haitallisen aineen laajuutta pohjavesimuodostumassa)

Muut pohjavesialueet määritetään hyvään tilaan. Jos tietoa ei ole riittävästi alue nimetään selvityskohteeksi.

Määrällisen tilan osalta arvioidaan, poistuuko pohjavesialueelta ihmistoiminnan seurauksena keskimäärin vettä enemmän kuin muodostuu. Mikäli näin tapahtuu, on alue määrällisesti huonossa tilassa. Luokituksessa lasketaan tai arvioidaan keskimääräinen vuosittain muodostuva pohjaveden määrä ja sitä verrataan vedenoton pitkänajan vuosikeskiarvoon. Luokituksessa tarkastellaan myös vedenoton vaikutuksia pohjavesimuodostumaan mahdollisesti yhteydessä oleviin pintavesimuodostumiin ja niiden ympäristötavoitteisiin sekä pohjavedestä riippuvaisiin maa-ekosysteemeihin.

Alustavassa luokittelussa riskialueita on 10 kpl, joista 5 kpl on hyvässä tilassa:

- Vilkonharju, Hirvensalmi
- Rapionkangas, Juva
- Kuortti, Pertunmaa

- Ruutanaharju, Rantasalmi (mahdollisesti huonoon tilaan)
- Rauhaniemi, Sulkava

Huono kemiallinen tila 4 kpl:

- Kauriansalmi, Mikkeli -> kloridi
- Pursiala, Mikkeli -> kloorifenolit, kloridi ym.
- Naarajärvi, Pieksämäki -> torjunta-aineet
- Punkasalmi, Savonlinna -> torjunta-aineet

Huonoon määrälliseen tilaan on alustavasti luokiteltu Mikkelin Hanhikangas

Todettiin, että pohjavesien kartoitus ja luokitus ovat vielä kesken. Näistä kohteista 1- ja 2 + E-luokan alueille tullaan tekemään riskinarviointi ja tilaluokitus, kolmosluokan kohteet poistuvat pohjavesialueista.

Toimenpideohjelmien päivitys

Toimenpideohjelmien päivitys alkaa syksyllä 2019. TPO-suunnitteluohjeistuksen päivityksen tekevät valtakunnalliset toimialatiimit (toimikausi 3/2021 saakka):

- Vesistö rakentaminen, säännöstely, vesistökunnostukset.
- Maatalous, happamat sulfaattimaat, turkistarhaus.
- Yhdyskunnat, haja-asutus, teollisuus.
- Metsätalous, turvetuotanto.
- Pohjavedet ja pilaantuneet maa-alueet

Suunnitteluohjeet valmistuvat loka-marraskuussa 2019. Sektorioppaat lähetetään kommentteille yhteistyöryhmälle.

Toimialatiimien lisäksi on poikkileikkaavia teemoja:

- Toimialakohtaisten toimenpiteiden hyötyjen ja vaikuttavuuden arviointityökalut
- Haitalliset aineista aiheutuvien haittojen vähentäminen
- Luontodirektiivien tavoitteiden yhteensovittaminen
- Ilmastomuutos, tulvat ja kuivuuden arviointi
- Merenhoidon yleisten ympäristötavoitteiden ja meren tilaan liittyvien teemojen huomioiminen

Toimenpiteiden tarkistaminen alkaa syksyllä 2019 ja se tulee tehdä pitkälti valmiiksi talven aikana ja 4/2020 mennessä. Toimenpideohjelma on vesienhoitosuunnitelman tausta-asiakirjana. Vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista kuullaan 1.10.2020 alkaen. Täysin valmiit toimenpideohjelmat julkaistaan 2021 lopulla.

Esiteltiin ajatus toimenpideohjelmien päivityksestä Etelä-Savossa. Edellisten suunnittelukierrosten tapaan olisi tarve perustaa työryhmät suunnitteluun ainakin maatalouden ja metsätalouden osalta, joihin osallistuisivat keskeiset sidosryhmät maakunnasta. Vesistökunnostuksiin ja kalastoon liittyviä toimenpiteitä käsitellään erityisesti kalatalousalueilla vesienhoidon yleissuunnitelmanhankkeessa (ks. kohta 6). Lisäksi niissä käydään läpi piste- ja hajakuormitukseen liittyviä asioita ja valuma-aluekunnostuksia. Pohjavesien osalta toimenpiteitä on tarkoitus käsitellä alueellisissa suoje-lusuunnitelmien toimeenpanon työryhmissä, jotka on perutettu jo aiemmin.

Todettiin, että toimenpideohjelmista tulee mahdollisesti ensi kertaa sähköinen versio eli internet-sivumuotoinen esitys. Ympäristöministeriö pyrkii edistämään toimenpideohjelmien sähköistämistä. Etelä-Pohjanmaan ELY on tehnyt pilottiluontoisena kokeiluna alueellaan sähköisen TPO-rungon.

Todennäköisesti toimenpideohjelmien kuulemisversiot julkaistaan tuttuun tapaan pdf-versioina ja varsinainen toimenpideohjelmien sähköistysprosessi tehdään kuulemisen aikana.

Todettiin, että mm. maatalouden toimenpidesuunnittelun osalta epävarmuutta tuo uuden EU-ohjelmakauden (alkaa 2022) valmistelu. Maatalouden toimenpiteet rahoitetaan pitkälti maaseutuohjelmasta ja suuri osa toimenpiteistä on vapaaehtoisia. Kotieläintoiminta on luvanvaraista toimintaa. Maatalouden toimenpiteiden toteutuksessa korostuu tiedottaminen ja sidosryhmäyhteistyö.

Keskusteltiin kalatalousalueiden asemasta vesienhoidon toteutuksessa. Sekä osakaskuntien että niitä edustavien kalatalousalueiden rooli on esimerkiksi vesistökuunnostuksessa merkittävä ja vahvaa kytköstä tarvitaan vesialueen omistajiin. Tähän panostetaan Etelä-Savossa pilottihankkeella (ks. kohta 6). Toimenpidesuunnittelun lisäksi hankkeessa viedään sidosryhmien kautta tietoa tarpeellisista toimista ja pyritään luomaan yhteistyöverkostoja alueille. Kolmannella hoitokaudella tarvitaan entistä tehokkaampia hankkeita. Rahoituslähteitä on useita, mutta keskeinen on ELY-keskusten myöntämä avustus kunnostuksiin. Avustusprosentti on yleensä keskimäärin 50 % mutta voi olla myös korkeampi, mikäli kyseessä on vesienhoidon kannalta merkittävä kohde.

5. Ajankohtaista vesienhoidossa

Vesiensuojelun tehostamisohjelma

Puheenjohtaja esitteli vesiensuojelun tehostamisohjelmaa, jossa on tavoitteena koota tekijät yhteen, varmistaa toimenpiteiden rahoitus ja luoda jatkuvuutta vesiensuojeluun. Tehostamisohjelman internet-sivut ovat osoitteessa: www.ym.fi/vedenvuoro.

Ohjelma on voimassa vuoteen 2023 ja rahaa on käytössä yhteensä 69 miljoonaa euroa viiden vuoden aikana. Ohjelman perustana ovat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat ja toimenpideohjelmat. Periaatteita ovat konkreettisten toimenpiteiden kohdentaminen vaikuttavimpiin vesien tilaa parantaviin toimiin. Käytiin läpi ohjelma sektorikohtaisesti. Todettiin, että kaupunkivedet ja haitalliset aineet -teemaa hallinnoi ESAELY. Ensimmäinen avustushaku päättyi 30.8., seuraava haku järjestetään 2020 alussa.

Uutena teemana ohjelmassa on vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa. Ilmastonmuutoksesta aiheutuvat lisääntyvät sateet ja leudot talvet lisäävät ravinnekuormitusta vesiin. Tavoitteena on maa- ja metsätalouden entistä paremman vesitalouden hallinnan avulla tehostaa vesiensuojelua ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Teema sisältää kokeilu- ja kehittämishankkeita, joissa kehitetään luontopohjaisia vesienhallinnan ratkaisuja. Teeman sisällöstä kuultaneen tarkemmin talvella 2019-2020.

Vesistökuunnostukset ja asiantuntijaverkostot -teemassa oli haku keväällä 2019 ja seuraava pidetään perinteisen ELYn järjestämän syksyn kunnostushaun yhteydessä.

6. Toimenpiteiden toteutuksen edistäminen

Vesistökuunnostusavustukset ja hankkeiden edistäminen

Vesa Rautio esitteli asiaa. Käytiin läpi vireillä olevia hankkeita. Vesistökuunnostushankkeita on käynnissä tai alkamassa 23 kpl, jotka ovat pääosin hoitokalastuksia, niittoja, pieniä ruoppauksia ja erilaisia selvityksiä tai suunnitelmia. Hakijoita ovat osakaskuntia, kuntia, vesiensuojeluyhdistyksiä ja kalatalousalueita ja kustannukset 2500-100000. Avustus on ollut yleensä 50 % luokkaa, mutta voi olla 70 % riippuen kohteen ja toimenpiteen merkittävydestä.

Todettiin, että tehostamisohjelman myötä tarjolla olevan rahoituksen suuruusluokka on kasvanut aiempaan nähden merkittävästi. Todettiin myös muut rahoituslähteet kuten maaseuturahasto ja EAKR.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laatimista on tuettu Heinävedellä, Hirvensalmella ja Kangasniemellä. Kustannukset ovat olleet tasoa 10 000 € per alue.

Omavesihanke päättyy 11/2019 ja samalla neuvonnan rahoitus päättyy. Haja-asutuksen jätevesineuvontaa on tuettu v. 2011 lähtien erilaisilla rahoituskuvioilla. Viimeksi hanketta on vetänyt Mikkelin seudun ympäristöpalvelut. Jatkossa neuvonta, valvonta jne. siirtyy kuntien ympäristöpuolen vastuulle.

Muita käynnissä olevia yhteistyö-, selvitys- ja tutkimushankkeita ovat mm. Life IP Puruvesi, Metsä-Sairilan jv-puhdistamon koe- ja testilaitos sekä Puulaan laskevien jokien ja Vuojakosken kalataloudellinen kunnostus. Kuormitusselvityksiä, tehostettua vesitutkimusta, opinnäytetöitä ollaan tehty tai tullaan tekemään mm. seuraavissa kohteissa: Jukajärvi, Pertunmaan Pienvesi, Savonlinnan Ruokojärvi, Tuusjärvi, Kangasjärvi. Todettiin myös, että mm. Metsäkeskuksella, Pro Agrialla ja XAMK:lla ja LUT:lla on käynnissä useita vesiensuojeluun liittyviä hyviä hankkeita.

ESAELYssä on käynnissä nousuestekartoitus, jossa käydään lähes kaikki virtavesikohteissa olevat vanhat padot, sahat jne. läpi ja inventoidaan niiden nykytilanne. Hankkeessa kartoitetaan edellytykset vaellusesteiden poistamiseksi.

Todettiin Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon hanke, jossa vesilaitos on ottanut vastuuta myös vesihuollon toiminnan kehittämisestä ja työstä mikä palvelee Suomen vesiosaamista ja vientiä. Uuden jätevedenpuhdistamon yhteyteen tulee tutkimusalusta, jossa voi jatkossa testata ja tutkia jäteveden puhdistusta (mm. lääkejäämiä, muovia jne.). Hankkeella on luonnollisesti isot odotukset myös Mikkelin alapuolen vesien tilan parantumiseen.

Todettiin Metsäkeskuksen vesiensuojelupäivät syksyllä 2019, jossa pidettiin kymmeniä hankesittelyitä. Metsäpuolella tehdään paljon hyvää tutkimusta ja kokeiluhankkeita.

Hankkeita toivotaan lisää. Vesiensuojelun tehostamisohjelman rahoituksesta on osa saatavissa Etelä-Savoon, mutta tämä riippuu siitä, miten paljon hyviä hankkeita saadaan aikaiseksi. Uusi haku on käynnistymässä. Tavoitteena ovat vesienhoidossa esitetyt tavoitteet, kalojen vaellusesteiden poisto, virkistyskäytön parantaminen jne. Tärkeintä olisi saada aiempaa suurempi määrä hakemuksia. ELYt neuvovat ja tarvittaessa auttavat etsimään myös muita rahoituslähteitä mikäli hanketta ei voi rahoittaa syksyn hausta. Hakemukset voivat olla myös raakileita ja niitä voidaan jälkikäteen täydentää. Tavoitteena voisi olla vähintään yksi hakemus per kunta ja per kalatalousalue. Hankkeet voivat olla 1-3-vuotisia ja tarvittaessa ensin työ käynnistetään selvitysvaiheella johon voi myös saada avustusta.

Omarahoitusosuus on nähty ongelmana ja olisikin hyvä, jos omarahoitusosuudesta osa olisi esim. kunnilla. Avustettaviksi kelpaavat sekä suuremmat hankkeet että myös pienemmät, joissa on paikallista merkittävyyttä. Avustukset maksetaan aina jälkikäteen, etukäteismaksatukseen ei ole juurikaan mahdollisuuksia vesistökuunnostusasetuksen myötä. Mahdollisesti urakkasopimusta vastaan saa pienen osan ensimmäisestä maksuerästä.

Pohdittiin mitä toimia tarvitaan kunnostushankkeiden aktivoimiseksi sekä miten kehitetään toimijoiden yhteistyötä? Todettiin, että erilaisia ryhmiä on varsin paljon ja eritasoisia: yhteistyöryhmä, seudulliset ryhmät, kalatalousaluekohtaiset suunnitteluryhmät, hankekohtaiset ryhmät jne. Tärkeää on, että tieto olisi helposti saavutettavissa.

Keskusteltiin myös siitä, että kuntien rahoitusmahdollisuudet ovat nykyisin lähes olemattomia. Kuitenkin joissakin kunnissa on aktiivisuutta (esim. Juva, Rantasalmi, Mäntyharju) ja vuosittain ainakin yksi tai muutamia kuntien vetämiäkin hankkeita on ollut.

Rahoitusmahdollisuuksista tiedottaminen paikallistasolla on tärkeää. Ideoita kunnostuksista voi hyvinkin olla mutta rahoitushaut voidaan kokea vaikeaksi ja aikaa vieväksi. Tiedon vientiä ja opastusta paikallisille aktiivihenkilöille kunnostus- ja rahoitusmahdollisuuksista tarvitaan.

Todettiin, että vesienhoidon toteutuksessa avointakin aineistoa on varsin paljon saatavilla. Esimerkiksi metsätalouden osalta aineistoa löytyy mm. eroosioriskiuomat, kosteusindeksi jne. joita voidaan hyödyntää suunnittelussa ja kohdentamisessa. Aineistoja löytyy osoitteesta: <https://www.metsaan.fi/>. Vastaavasti GTK:n sivuilta www.gtk.fi löytyy paljon geologiaan ja pohjavesiin liittyvää aineistoa. Siellä on mm. pohjavesialueiden rakenneselvityksiä. GTK:lla on käynnissä useita hankkeita Etelä-Savossa, joissa kartoitetaan esim. pohjavesiriskejä yhdessä kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa (esim. Kangasniemi). Mikkelin seudulla mm. Pursialassa on hankkeita käynnissä. Todettiin, että monen pohjavesialueen osalta perustieto on edelleen puutteellista. Tarpeita voisi olla esimerkiksi Punkasalmen osalta selvittää pohjavesialueen rakennetta ja riskejä tarkemmin.

Vesienhoidon yleissuunnittelu kalatalousalueilla -hanke

Vesistösuunnittelija Teemu Oittinen ESAELYstä esitteli vesienhoidon yleissuunnitteluhanketta kalatalousalueille. Teemu on palkattu hankkeen vetäjäksi. Hanke on saanut rahoitusta Vesien suojeleminen -tehostamisohjelmasta. Hankkeessa laaditaan konsulttien avulla tarkemmat vesienhoidon yleissuunnitelmat kalatalousalueille.

Hankkeen tuomista mahdollisuuksista mainittiin vesien tilan ja vesiympäristöjen parantaminen, luonnon monimuotoisuuden lisääminen, alan toimijoiden yhteistyön vahvistaminen ja uusien toimijoiden vesienhoitoon osallistumisen helpottaminen sekä vesistökuunnostuksen toimialan kehittäminen jakamalla kunnostajille ajantasaista tietoa kunnostusmenetelmistä sekä luomalla mahdollisuuksia uusien menetelmien kokeilemiseen .

Etelä-Savossa on aloitettu hanke yleissuunnitelmien laatimiseksi kalatalousalueille. Alueelliset yleissuunnitelmat täydentävät maakunnassa tehtävää vesienhoidon suunnittelua ja mm. Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelman laatimista kolmannelle vesienhoitokaudelle 2022-2027.

Tavoitteena on laatia yleissuunnitelmat v. 2019-2020 aikana. Etelä-Savossa on yhteensä 11 kalatalousaluetta. Suunnitelmien laadintaan ja konsulttityön ohjaukseen osallistetaan laaja sidosryhmäjoukko kalatalousalueilta, kunnista ja vesistöjen valuma-alueen toimijoista.

Suunnitelmien pohjalta käynnistetään vesistökuunnostushankkeita, joilla parhaiten vaikutetaan vesien ja kalakantojen hyvän tilan saavuttamiseen ja ylläpitämiseen. Tavoitteena on saavuttaa vesien hyvä ekologinen tila ja estää hyvän tilan heikentyminen. Hankkeessa myös vahvistetaan nykyisten paikallisten ja alueellisten vesistökuunnostusverkostojen toimintaa ja uusien syntymistä.

Tällä hetkellä on käyty aloituspalaverit kalatalousalueiden johdon kanssa. Palvelukuvaukset ovat luonnosasteella, tavoitteena on saada ne valmiiksi ja kilpailutukseen v. 2019 loppuun mennessä. Palvelukuvausluonnoksia käytetään paikallisen suunnitteluryhmän kommentoitavana. Palvelukuvausten tulee olla riittävän kattavia ja sisältää hankittava palvelu. Yksityiskohdat jäävät valitun konsultin kanssa sovittaviksi ja tarkennettaviksi. Todettiin, että VHS-suunnitelmien tulee olla riittävän tiiviitä.

Vesistökuunnostushankkeiden valmistelu ja aloitus tehdään tammikuusta 2020 lähtien. Tavoitteena on, että yleissuunnittelu helpottaa osaltaan kunnostusprosessien käynnistämistä.

Suunnitelmien laatiminen rahoitus tulee 100 % ELYn puolesta. Todettiin, että suunnitteluun kuuluu kalatalousaluekohtaiset sidosryhmätilaisuudet, jotka pidetään alkutalvesta. Mikäli hankkeen osalta herää kysymyksiä voi olla yhteydessä Teemuun.

7. Muut asiat

- Valtakunnallinen Vesistö-kunnonverkoston vuosiseminaari pidettiin Mikkelissä 3.-4.6. Tilaisuudesta saatiin hyvää palautetta. Vastaava tilaisuus pidetään ensi vuonna Pohjois-Karjalassa ja teemana tulee ilmeisesti olemaan kalastus ja vaelluskalat.
- Maa- ja kotitalousnaisten/ProAgrian Ravinnepiika –hanke on päättynyt. Kyseessä oli maatalouden tiedotushanke (peltomaan rakenne, valumavesien hallinta jne). Verkkosivuille www.maajakotitalousnaiset.fi/ravinnepiika on koottu hankkeen materiaalia.
- XAMKin Nostetta särkikaloista -hankkeen loppuseminaari pidetään Rantasalmella Järvisydämessä 29.-30.10. Tapahtuman sivut, josta löytyvät myöhemmin myös esitykset <https://www.xamk.fi/tapahtumat/nostetta-sarkikaloista/>

8. Seuraavan kokouksen asiat ja kokousajankohta

Seuraava kokous pidetään torstaina 26.3.2020 klo 10 alkaen. Alustavasti asialistalla voisivat olla ainakin pintavesien kemiallinen tilaluokittelu, toimenpideohjelman ja vesienhoitosuunnitelman laatimistilanne sekä hanke- ja avustusasiat. Hanke-esittelynä voisi olla esim. ELYssä tehty virtavesissä olevien patojen kunto- ja vaellusesteellisyyskartoitus.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Puheenjohtaja

Pertti Manninen

Sihteeri

Juho Kotanen

JAKELU Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmän jäsenet ja varajäsenet